

We Lwowie, dnia 6. września 1912.

Aleg. 1035

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego
Banku krajowego.

Wysoki Sejmie!

Wysoki Sejm zakładając uchwałą z dnia 21. października 1881 Bank krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem jako zakład kredytowy przeznaczył na założenie tej instytucyi fundusz zakładowy w wysokości miliona zł. w. a., czyli dwóch milionów koron. Fundusz ten wzrósł do końca 1906 roku nadwyżkami dochodów Banku do wysokości 4,400.000 K.

Uchwałą z dnia 7. października 1907 przeznaczył Wysoki Sejm fundusz dalszych dziesięciu milionów sześciuset tysięcy koron, skutkiem czego kapitał zakładowy Banku podwyższono do 15 milionów koron.

Wspomniana uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 7. października 1907 zapadła na podstawie sprawozdania sejmowej komisji bankowej, załatwiającej wniosek p. Skałkowskiego o podwyższenie kapitału zakładowego Banku krajowego do wysokości 15 milionów koron. (Aleg. 387 stenogr. spr. sejm. z r. 1907).

Sprawą podwyższenia kapitału zakładowego Banku krajowego i to podwyższania „znaczniejszego“ zajmowała się również komisya bankowa Wys. Sejmu rozpatrując przedłożenia Wydziału krajowego o działalności Banku krajowego za lata 1905 i 1906, (Aleg. 336 sten. spr. sejm. z r. 1907) a Rada nadzorcza i Dyrekcya Banku krajowego żądały już wówczas t. j. w r. 1907 podwyższenia kapitału zakładowego Banku krajowego do wysokości 25 milionów koron, którą to prośbę ponowiły obecnie wobec Wydziału krajowego.

Wydział krajowy uznając obecnie konieczność dalszego podwyższenia kapitału zakładowego Banku krajowego ponad 15 milionów kor. przedkłada, na podstawie sprawozdania Dyrekcji Banku z dnia 24. sierpnia 1912 L. 76.162, Wys. Sejmowi poniżej odpowiednie wnioski, poprzedzając je następującem uzasadnieniem.

Wysoki Sejm stworzył Bank krajowy w celu podniesienia dobrobytu kraju, w szczególności „dla popierania rozwoju rolnictwa, przemysłu i handlu“, jakto wyrażnie zaznacza statut Banku krajowego.

Tych różnorodnych zadań nie może Bank krajowy spełniać, jeżeli nie rozporządza odpowiednimi środkami, jeżeli nie ma odpowiedniej podstawy operacyjnej.

Już w r. 1907 stwierdziła Sejmowa Komisya bankowa, że Bank krajowy odmawiać musi sfinansowania pewnych zupełnie interesów z powodu braku odpowiedniego kapitału. W celu zatem umożliwienia Bankowi krajowemu, by w dostatecznej mierze odpowiedział choć w części zadaniom swoim, zwłaszcza wobec ogromnej potrzeby kredytu budowlanego, handlowego i inwestycyjnego, okazuje się konieczność podwyższenia kapitału zakładowego Banku krajowego. Niemożność bowiem zaspokojenia potrzeb kredytowych ludności ułatwia powstawanie w kraju nader licznych filii obcych banków, z którymi Bank krajowy, w razie niedostateczności własnych zasobów nie mógłby podjąć konkurencji, zwłaszcza, że ze względu na publiczne interesa ekonomiczne nie może jej prowadzić podwyższaniem procentu od wkładek i rachunków bieżących.

Przez powstawanie obcych banków obciąża się krajowy bilans płatniczy przez wywóz zysków z kraju, utrudnia się rozwój instytucyj rodzinnych słabszych, czyni własną inicjatywę niemożliwą lub zbędną.

Bank krajowy wobec niedostatecznych własnych środków mógłby łatwo w tej sytuacji tracić wpływ na stosunki kredytowe w kraju. Następnie sam rozwój interesów Banku krajowego uzasadnia również dobitnie potrzebę podwyższenia jego kapitału zakładowego.

Wystarczy przytoczyć, że w ciągu ostatnich pięciu lat t. j. od r. 1907, czyli od chwili ostatniego podwyższenia kapitału zakładowego Banku krajowego do r. 1911 wzrosły znacznie wszystkie działy Banku krajowego, a mianowicie same nowe emisje listów zastawnych, obligacyj kolejowych i komunalnych uczyniły łącznie w latach 1907—1911 koron 203 miliony, różnica zaś między cyfrą emisji w obiegu w r. 1907 i w r. 1911 wynosi 153 milionów koron.

W miarę zatem rozwoju interesów posiadanie odpowiedniego własnego kapitału jest warunkiem bezpieczeństwa i dalszego postępu instytucji. Zasadę tę rozumiały inne większe banki w Monarchii a jak stwierdzają daty statystyczne Bank krajowy ma najniższy procentowo kapitał własny w stosunku do sumy emisji i do sumy bilansowej.

Potrzeba polepszenia stosunku między kapitałem własnym Banku krajowego, a kapitałami obcymi w nim deponowanymi przemawia także za podwyższeniem kapitału zakładowego Banku krajowego.

W razie spełnienia tego żądania, t. j. w razie podwyższenia kapitału zakładowego Banku krajowego nie tylko umożliwi się mu odpowiednie spełnienie tak różnorodnych zadań, ale dalszy rozwój, jak rozwinięcie działu pożyczek gotówkowych, rozszerzenie kredytu budowlanego, tak niezbędnego wobec drożyzny mieszkań, skuteczniejszą akcją na polu uprzemysłowienia kraju, wreszcie większy kapitał własny umożliwi hojniejszą dotację na zakładanie filii, a tem samem ułatwi rozbudowę Banku krajowego.

Jedną w końcu z ważnych korzyści, jakie Bank krajowy może odnieść, w razie powiększenia kapitału zakładowego, będzie podniesienie granic reeskontu w Banku austriacko-węgierskim, na co jeszcze w r. 1907 zwróciła uwagę Sejmowa Komisya bankowa, nadmieniając w sprawozdaniu swem z dnia 30. września 1907 Ls. 3303/907 (Aleg. 387/907 Sten. spr. sejm.), że „już ten wzgląd wystarczyłby na uzasadnienie potrzeby pomnożenia własnego kapitału bankowego“.

Pozostaje jeszcze sprawa zrealizowania pożyczki zaciągnąć się mającej na cel powyższy tj. dla podwyższenia kapitału zakładowego Banku krajowego.

Wydział krajowy uznając potrzebę konieczną podwyższenia kapitału zakładowego Banku krajowego do sumy 25 milionów koron, uważa, że obecna chwila do

zaciągnięcia na ten cel pożyczki nie jest odpowiednią ze względu na ogólną sytuację kredytową.

Z tego powodu we wnioskach swych nie przesadzamy terminu zaciągnięcia na cel powyższy pożyczki, nie przesadzamy typu obligów, lecz wnioski nasze zawierają danie ogólnego upoważnienia Wydziałowi krajowemu w porozumieniu z Dyrekcją Banku krajowego.

Sprawa dania takiego upoważnienia jest pilną wobec nieregularnego zwoływania Sejmu krajowego, i dlatego przedkładamy ją już obecnie Wys. Sejmowi, wychodząc ze założenia, że chwila i sposób zrealizowania dozwolonej w zasadzie przez Wysoki Sejm pożyczki powinny być zastrzeżone porozumieniu Wydziału krajowego z Dyrekcją Banku krajowego, a właśnie warunkiem wykorzystania nadarżającej się dobrej chwili jest posiadanie uchwały sejmowej, w brzmieniu takim, by Dyrekcya Banku krajowego, przy zapewnieniu zresztą słusznych interesów innych emisji mogła przeprowadzić sprawę najmniejszym kosztem, a z największą i najtrwalszą efektywną korzyścią.

Na podstawie powyższego Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm postanawia powiększyć kapitał zakładowy Banku krajowego do wysokości 25 milionów koron i upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki krajowej w takiej wysokości, jaka okaże się potrzebną na powiększenie kapitału zakładowego Banku krajowego o sumę 10 milionów tj. do wysokości 25 milionów koron, pod warunkami i w sposób, który ustalą w drodze porozumienia Wydział krajowy z Dyrekcją Banku krajowego;

Raty amortyzacyjne tej pożyczki opłacane będą z dochodów bieżących Banku krajowego.

2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu poczynić imieniem kraju odpowiednie kroki, celem uzyskania dla tej pożyczki wszystkich przywilejów i uprawnień, jakie ze względu na cel, miejsce i sposób realizacji tej pożyczki będą możliwe do uzyskania.

3) Sejm zmienia statut Banku krajowego:

a) § 1 al. 2 w obecnym brzmieniu uchyla się, opiewać zaś będzie:

„Na założenie tej instytucji przeznaczył Sejm krajowy uchwałą powyższą fundusz w wysokości 1 miliona zł. w. au. (2 milionów koron). Fundusz ten wzrósł do końca roku 1906 nadwyżkami dochodów Banku do wysokości czterech milionów czterystu tysięcy koron. Uchwałą z dnia 7. października 1907 przeznaczył Sejm krajowy fundusz dalszych dziesięciu milionów sześciuset tysięcy koron, skutkiem czego kapitał zakładowy Banku wzrósł do 15 milionów koron. Uchwałą z dnia przeznaczył Sejm krajowy fundusz dalszych 10 milionów koron, skutkiem czego kapitał zakładowy Banku wynosić będzie 25 milionów koron;

b) w §. 101 a) i w §. 102 al. 1 zamiast słów „piętnastu milionów“ mają być słowa „dwudziestu pięciu milionów“.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

Adam Gołuchowski w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Tadeusz Pilat w. r.

Członek Wydziału krajowego.

